

'Alle talenten welkom!'

Maar waarom eigenlijk?

SPPOH Congres
19 maart 2025

Dr. Sven Mathijssen

Plv. hoofdopleider RITHA
Hoofdredacteur tijdschrift Talent
Algemeen bestuurslid ECHA

Radboud Universiteit

DAI (2015); DAI EN CHEN (2013); HOOGEVEEN (2022); PERSSON (2014); SUBOTNIK ET AL. (2011)

DOELEN VAN TALENTONTWIKKELING

DE GELDERLANDER (2007); JONK (2022); VAN SAS (2012)

VERWACHTINGEN

REGIO NIEUWS SPORT PLAY PODCAST FEELGOOD

Nijmegenaar slaagt met negen tien

NIJMEGEN - De Nijmeegse Ward Teunissen is geslaagd voor het vwo met liefst negen tien en vijf negens op zijn cijferlijst. En wat wil hij worden? " Buschauffeur."

Redactie 15-06-07, 06:42 Laatste update: 07-04-17, 01:13 Bron: degelderlander

Docu Laurent, het wonderkind: 'O zoon wordt heel belangrijk voor de mensheid'

HP/DE TIJD

ACTUEEL POLITIEK LEVEN COLUMNS & OPINIE CULTUUR & MEDIA

CULTUUR

Wonderkind verkiest dancemuziek boven studie

Vroeger noemde men ze homo universalis, geïnspireerd op de uitspraak dat 'een mens alles kan doen als hij maar wil'. Uitblinken in een breed scala aan vaardigheden, zowel in de wetenschap, maar ook in bijvoorbeeld de kunsten. De 14-jarige Erik van den Boom is er een hedendaagse variant van. Geboren in Rotterdam op 4 augustus 1997 deed hij op 13-jarige leeftijd eindexamen gymnasium, met een profielwerkstuk over kwantummechanica.

14/03 | 2012 door Edwin van Sas Leestijd 1 minuut

ZEIDNER (2021, P. 138)

DICHOTOMIE

Indeed, there is often a tradeoff between **(a)** personal happiness and **(b)** societal or environmental sustainability.

Moshe Zeidner

VAN DE VIJVER EN MATHIJSEN (2024)

A PHILOSOPHICAL APPROACH TO TALENT DEVELOPMENT

ROEPER REVIEW

2024, VOL. 46, NO. 1, 27–38

<https://doi.org/10.1080/02783193.2023.2285053>

 OPEN ACCESS Check for updates

A Philosophical Approach to Talent Development

Anne Van de Vijver and Sven Mathijssen

ABSTRACT

High ability and talent development literature present different and sometimes competing or contradictory goals for talent development. One side emphasizes that talents should be developed to enable individuals with high abilities to make societal contributions, while the other side focuses on the individual's personal life goals. This article investigates how the philosophical theories of Aristotle and Kant can contribute to a better understanding of talent development and its goals. Both of these theories provide a normative basis for an ethical duty to develop one's talents and suggest that the dichotomy between societal and personal interests should not exist. Talent development should aim for realizing one's potential and contribute to a meaningful way of living driven by self-determined goals that integrate personal interests and societal contributions. It is suggested that talent development should include a wide range of talents, including moral talents.

KEYWORDS

Aristotle; happiness; high ability; Kant; self-actualization; talent development

Hoe kunnen filosofische perspectieven bijdragen aan een beter begrip van talentontwikkeling en de doelen ervan?

Bron afbeelding: Wikipedia (https://en.wikipedia.org/wiki/Immanuel_Kant#/media/File:Immanuel_Kant_-_Gemaelde_1.jpg)

HAUSKELLER (2005)

TALENTONTWIKKELING VOLGENS ARISTOTELES

Τέλος (*telos*)

Einddoel, dat waarvoor iets bestaat.

HAUSKELLER (2005)

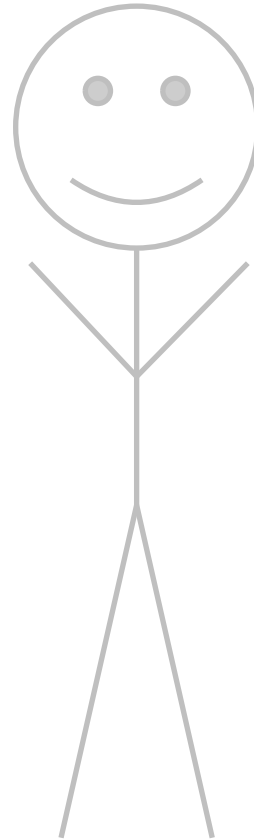
TALENTONTWIKKELING VOLGENS ARISTOTELES

Tέλος (*telos*)

Einddoel, dat waarvoor iets bestaat.

Ethisch en gelukkig leven

Ontwikkelen van deugden om in harmonie met onze *telos* te leven.

Intellectuele deugden

- Wetenschappelijke kennis
- Kunst of vakbekwaamheid
- Praktisch inzicht
- Intuïtieve rede/intellect (*nous*)
- Filosofische wijsheid

Morele deugden

- Moed
- Vriendelijkheid
- Rechtvaardigheid
- Vrijgevigheid
- (...)

KANT (2019, P. 34)

TALENTONTWIKKELING VOLGENS KANT

Act only according to that maxim through which you can at the same time will that it becomes a universal law.

Immanuel Kant

KANT (2019)

TALENTONTWIKKELING VOLGENS KANT

Categorische imperatief

- Maxim: reden voor handelen
- Universaliteitsprincipe: 1) de maxim *kan* een universele regel worden en 2) het is mogelijk dat je *wil* dat de maxim een universele regel wordt
- Humaniteitsprincipe: menselijkheid, zowel in jezelf als in anderen, moet als doel op zich worden beschouwd

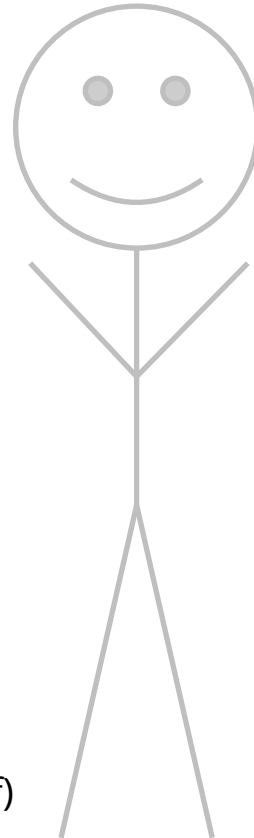
Doel van de mens en talenten laten floreren

Een in de maatschappij zinvolle manier van leven hebben

TALENTONTWIKKELING VOLGENS KANT

Menselijkheid als einddoel

Ethisch en plichtsgetrouw leven

Categorisch imperatief

1. Zinvol leven vanuit vrije wil (respect voor jezelf)
2. T.b.v. maatschappij (respect voor anderen)

Natuurlijke predisposities

- Verstandelijk vermogen (rede)
- Geestelijk vermogen (geheugen, verbeelding)
- Lichamelijk vermogen

Morele talenten

- “The susceptibility to feel pleasure or displeasure merely from being aware that our actions are consistent with or contrary to the law of duty” (p. 171).
- I.e., een positief gevoel bij handelen in lijn met de categorische imperatief (zoals je talenten ontwikkelen)

SUBOTNIK ET AL. (2011)
ZINVOLLE BIJDRAGE

INTEGRATIE: WAAROM?

Literatuur

- Niet *waarom*, maar *hoe*
- Als toch: vrij instrumenteel
 - E.g., maatschappelijke bijdrage, competitiviteit, STEM

Geluk

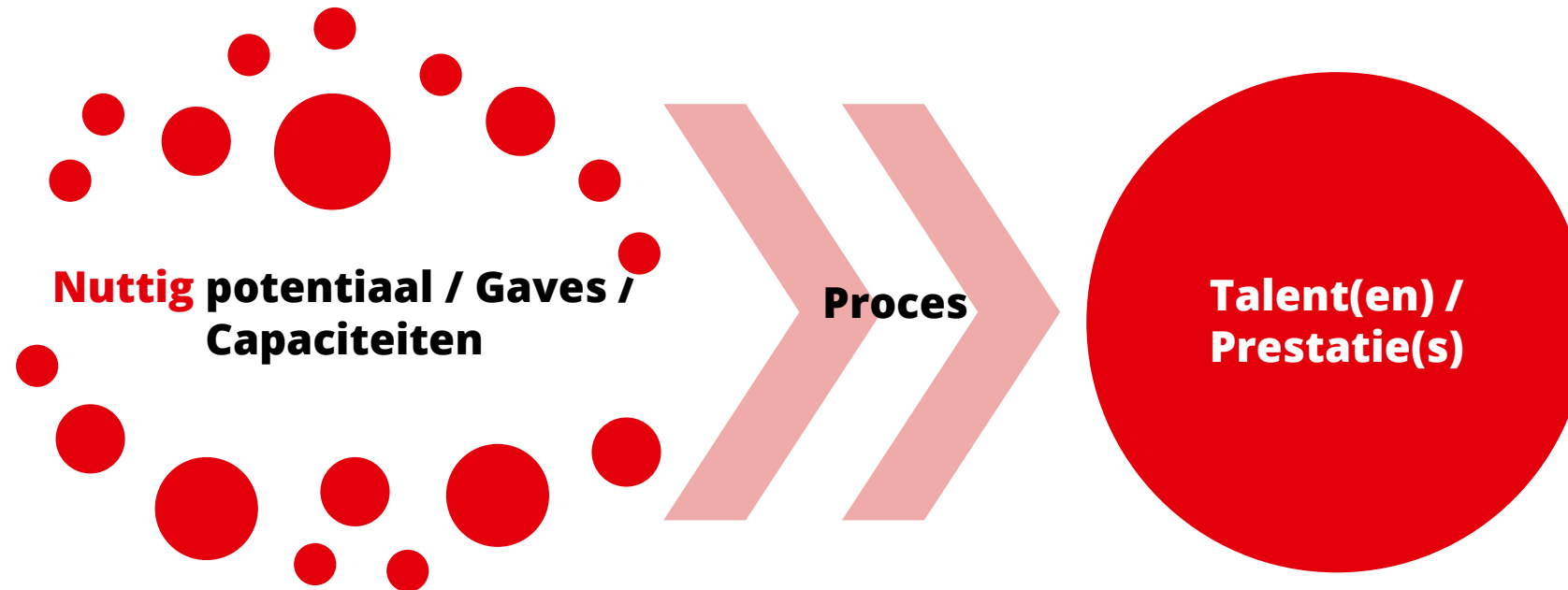
Plicht

Menselijkheid

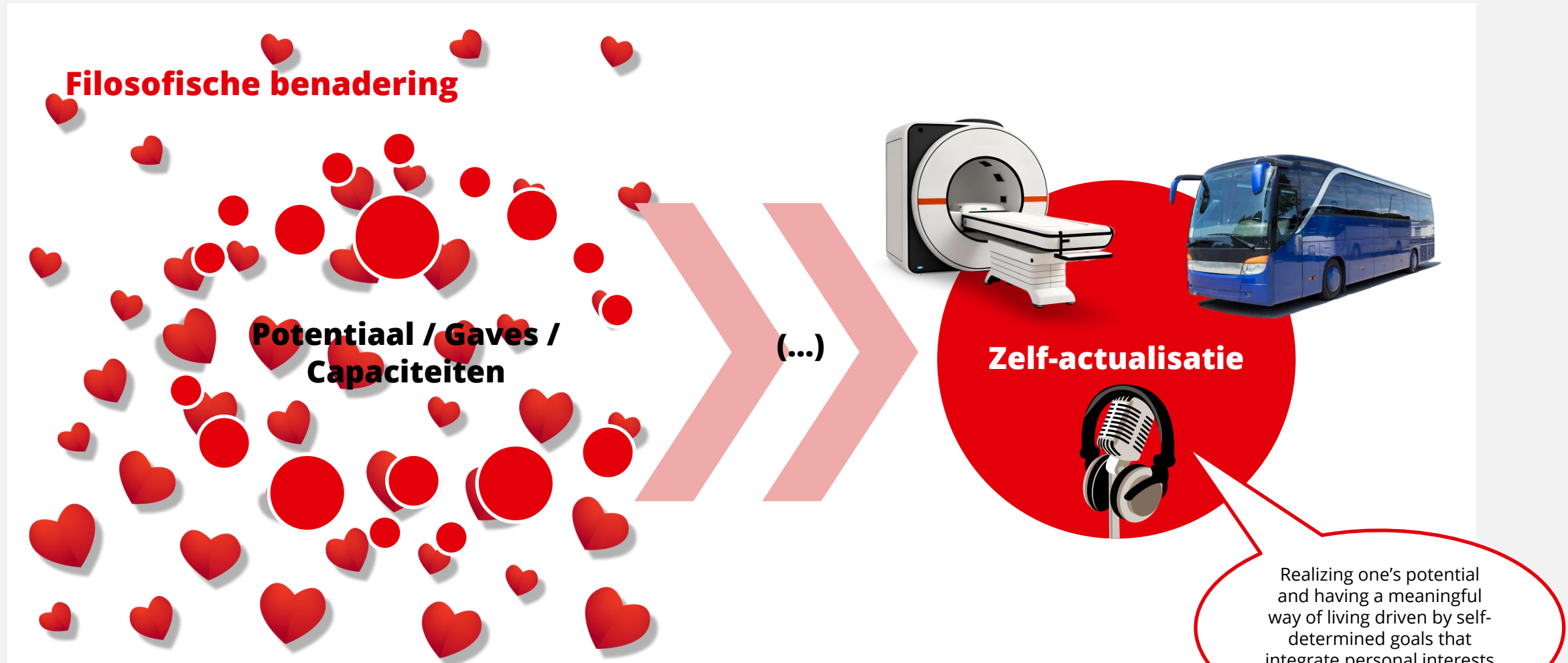
Source image: Wikipedia (https://en.wikipedia.org/wiki/Immanuel_Kant#/media/File:Immanuel_Kant_-_Gemaelde_1.jpg)

SUBOTNIK ET AL. (2011)
INTEGRATIE: HOE?

Instrumentele benadering

INTEGRATIE: HOE?

AMBROSE ET AL. (2022); STERNBERG (2017)

INTEGRATIE: WAT?

Brede waaier

- Morele talenten; komen weinig aan bod

Uitzonderingen

- ACCEL: Active Concerned Citizenship and Ethical Leadership
- Injectienaald als metafoor; ethische vaardigheden injecteren

Aristoteles en Kant?

- Morele talenten zijn essentie van wat we zijn

INTEGRATIE

Literatuur

Hoe talenten ontwikkeld moeten worden is duidelijk. Maar waarom?

Filosofie

- Aristoteles: talentontwikkeling leidt tot gelukkig leven
- Kant: talentontwikkeling is nodig vanuit respect voor jezelf en medemensen

Talenten

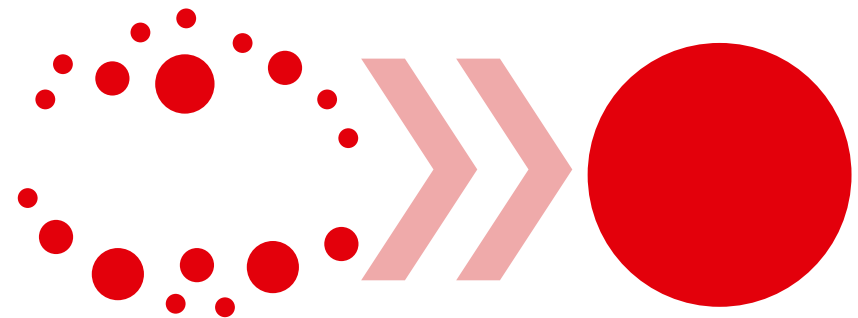
- Welke talenten kunnen op school ontwikkeld worden? En welke niet?
- Wat heeft de leerling hier zelf over te zeggen?

HET 'WAAROM' VAN TALENTONTWIKKELING

Vragen

- Wat versta jij (of jullie als school) onder talentontwikkeling?
- (Waarom) vinden wij talentontwikkeling belangrijk? (als persoon en als school)
- Welke rol speelt school momenteel in talentontwikkeling van leerlingen?
 - Welke rol *zou* school moeten spelen?
 - Welke talenten (in het licht van **zelfactualisatie**)?
 - **Waarom?**

HET 'WAAROM' VAN TALENTONTWIKKELING

De rollen die de school en de onderwijsprofessional moeten spelen in talentontwikkeling zijn..., want...

Jijzelf

Plot twist. Waldo finds himself.

REFERENTIES (1/2)

- Ambrose, D., Sternberg, R.J., Karami, S. (2022). In conclusion: Where we currently stand in the march toward transformational giftedness. In: R.J. Sternberg, D. Ambrose, D. & S. Karami (Eds.) *The Palgrave Handbook of Transformational Giftedness for Education* (pp.427–441). Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-91618-3_22
- Dai, D. Y. (2015). Jeffersonian vision of nurturing talent and creativity: Toward a more equitable and productive gifted education. *Asia Pacific Education Review*, 16(2), 269–279. <https://doi.org/10.1007/s12564-015-9364-y>
- Dai, D. Y., & Chen, F. (2013). Three paradigms of gifted education: In search of conceptual clarity in research and practice. *Gifted Child Quarterly*, 57(3), 151–168. <https://doi.org/10.1177/0016986213490020>
- De Gelderlander. (2007, 15 juni). Nijmegenaar slaagt met negen tieners. De Gelderlander. <https://www.gelderlander.nl/nijmegen/nijmegenaar-slaagt-met-negen-tieners~aefacf56/>
- Hauskeller, M. (2005). Telos: The revival of an Aristotelian concept in present day ethics. *Inquiry (Oslo)*, 48(1), 62–75. <https://doi.org/10.1080/00201740610015356>
- Hoogeveen, L. A. J. M. (2022). Talents' needs. *Identification, support and counseling of talent*. [Inaugural speech, Radboud University]. Radboud University. <https://hdl.handle.net/2066/246680>
- Jonk, E. (2022, 23 September). Docu Laurent, het wonderkind: 'Onze zoon wordt heel belangrijk voor de mensheid'. Metro. <https://www.metronieuws.nl/televisie/2022/09/docu-laurent-simons-het-wonderkind-videoland/>
- Kant, I. (2018). *The metaphysics of morals*. Cambridge University Press
- Kant, I. (2019). *Groundwork of the metaphysics of morals*. Cambridge University Press.

REFERENTIES (2/2)

Persson, R. S. (2014). The needs of the highly able and the needs of society: A multidisciplinary analysis of talent differentiation and its significance to gifted education and issues of societal inequality. *Roeper Review*, 36(1), 43–59.

<https://doi.org/10.1080/02783193.2013.856830>

Sternberg, R. J. (2017). ACCEL: A new model for identifying the gifted. *Roeper Review*, 39(3), 152–169.

<https://doi.org/10.1080/02783193.2017.1318658>

Subotnik, R. F., Olszewski-Kubilius, P., & Worrell, F. C. (2011). Rethinking giftedness and gifted education: A proposed direction forward based on psychological science. *Psychological Science in the Public Interest*, 12(1), 3–54. <https://doi.org/10.1177/1529100611418056>

Van de Vijver, A., & Mathijssen, S. (2024). A philosophical approach to talent development. *Roeper Review*, 46(1), 27–38.

<https://doi.org/10.1080/02783193.2023.2285053>

Van Sas, E. (2012, 14 maart). Wonderkind verkiest dancemuziek boven studie. *HP De Tijd*. [https://www.hpdetijd.nl/cultuur-](https://www.hpdetijd.nl/cultuur-media/cultuur/26258/wonderkind-verkiest-dancemuziek-boven-studie)

[media/cultuur/26258/wonderkind-verkiest-dancemuziek-boven-studie](https://www.hpdetijd.nl/cultuur-media/cultuur/26258/wonderkind-verkiest-dancemuziek-boven-studie)

• **Sven Mathijssen** | @sven.mathijssen@ru.nl | in [linkedin.com/in/svenmathijssen](https://www.linkedin.com/in/svenmathijssen)